

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PROJEKTU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU 2017 ZA ROK 2018

Název projektu: „Uganda: Sen o Zemi kněze Jana (Misijní činnost v Ugandě, její vliv na politiku a utopie amerických kulturních válek).“

Doba trvání projektu: 1 rok

Řešitelský tým: Mgr. Martin Paleček, Ph.D.; Mgr. Tomáš Tázlar

Popis a splnění cílů řešení:

Poslední léta přinesla v Ugandě pozoruhodný vývoj, během kterého došlo k poměrně neočekávané snaze o výrazné ovlivnění sexuálních a rodinných vztahů. V roce 2009 (resp. 2014) byl parlamentem schválen zákon zakazující pod hrozbou trestu smrti homosexuální vztahy. Zejména tento zákon vyvolal pozornost mezinárodní veřejnosti a protesty ochránců práv sexuálních menšin. Vedle toho zákona můžeme pozorovat i další snahy vlády zasahovat do sexuálních a rodinných vztahů. Toho se týká např. zákon o šíření HIV-Aids (2014), zákon potírající pornografii (2014) a prostituci, nebo v současnosti projednávaný zákon zakazující (omezující) rozvodovost. Celkově se jedná v zákonodárství o tendenci, kterou není jednoduché předpokládat, a to především s ohledem na tradiční uspořádání rodinných a sexuálních vztahů v Ugandě. V souvislosti s těmito událostmi byly formulovány dvě hypotézy snažící se probíhající změny vysvětlit. První se zaměřuje na činnost misíí charismatických církví podporovaných konzervativními kruhy ze Spojených států (Kaoma 2009; Cheney 2012). Druhá hypotéza se snaží o širší pochopení celkových změn a vysvětluje je na základě feministické teorie zaměřující se na proměny genderových vztahů a přesunů moci v rámci jednotlivých rodinných vztahů (Vorhölter 2017).

Cíle našeho výzkumu byly trojí:

Prvním cílem našeho výzkumu bylo prokázat nebo vyvrátit platnost hypotézy, že v Ugandě probíhají tzv. kulturní proxy války. Kulturní války jsme definovali způsobem, jakým se o nich vede diskuze ve Spojených státech od devadesátých let minulého století (Hunter 1991; Hunter a Wolfe 2006), kdy jsou podle této teorie Spojené státy kulturně rozděleny mezi konzervativní a liberální síly. Proxy kulturní války potom chtějí vyjádřit tu skutečnost, že tyto spory jsou zástupně vedeny i mimo území Spojených států, v našem případě v Ugandě, což vede ke konkrétním změnám v politickém prostředí Ugandy. Tato teorie tedy byla oproti původní

(Kaoma 2009; Cheney 2012), rozšířena o monitorování činnosti neziskových organizací zaměřených na podporu lidských práv a sexuálních menšin¹. Tím jsme chtěli získat spolehlivější data a širší obraz o vzniklé situaci.

K ověření této hypotézy jsme provedli sadu dvaceti polostrukturovaných rozhovorů s bývalými a současnými členy ugandského parlamentu, rozhovory se sedmi členy neziskových organizací a obhájci lidských práv. Provedli jsme šetření o náboženské situaci na čtyřech místech: v Kampale, v Lugongo (část Entebe), v místě zvaném African Mountain of Prayer (část Kampaly) a v Pakwach (kontrolní výzkum v oblasti, která historicky nenáleží ke království Buganda; jedná se etnickou skupinu Alur, distrikt Nebbi). Kontaktovali jsme kabinet kabaky (tradiční vládce Bugandy) i Radu pro náboženský dialog, abychom získali širší přehled o náboženské a politicko-náboženské situaci v oblasti. Domníváme se, že jsme hypotézu přesvědčivě prokázali. Příčinou změn jsou proxy kulturní války, na kterých se místní obyvatelstvo, političtí představitelé i aktivisté aktivně podílejí.

Naším druhým cílem bylo vysvětlit, proč je charismatické hnutí v Ugandě (resp. Bugandě) na takovém vzestupu. Předpokládali jsme, že je to díky podobnosti tradičního náboženství kiganda a charismatické zbožnosti. Pro ověření této hypotézy jsme kontaktovali a provedli několik řízených rozhovorů se čtyřmi představiteli tradičního náboženství. Navštívili jsme dvě polo-utajená obětiště, provedli jsme oběti a byli jsme přítomni rituálu. Vedle toho jsme navštívili několik charismatických pobožností. Celkem jsme byli svědky čtyř posednutí duchem/démonem. V jednom případě se podařilo pořídit filmový záznam. Naše hypotéza byla přesvědčivě doložena: strukturální a výrazové prostředky obou spiritualit – kiganda a charismatická spiritualita – jsou si natolik podobné, že tato podobnost oblību a šíření charismatické spirituality dostatečně vysvětluje.

Posledním naším cílem bylo provést kognitivní experimenty snažící se ověřit některé hypotézy týkající se existence zbožnosti (prosociální teze existence náboženství). Pro přípravu těchto experimentů jsme kontaktovali a získali podporu prof. Lawsona, prof. McCauleyho a prof. Narazyana. Posledně jmenovaného navštívil dr. Paleček osobně v rámci účasti na zahraniční konferenci ve Vancouveru. Vzhledem k náročnosti výzkumu se pouze podařilo vytvořit si zázemí a provést klasický etnografický výzkum. K provedení validních kognitivních výzkumů bude potřebí dostatečně zvládnout jazyk Luganda (dr. Paleček jej začal intenzivně studovat) a zopakovat výzkum (metoda jo-jo výzkumu)

Celkově díky získaným datům došlo k napsání diplomové práce (bc. Tázlar), k výstupu na konferenci Philosophy of Social Sciences Roundtable ve Vancouveru (dr. Paleček), k přijetí článku do tisku v časopise Anthropological Theory (dr. Paleček), k vystoupení na krajském Fóru 2000 (dr. Paleček, bc. Tázlar), k popularizační přednášce v kavárně Kraft v Hradci Králové (dr. Paleček, bc. Tázlar), k popularizační přednášce v hradeckém Rotary klubu (dr. Paleček) a SVK Hradec Králové (září 2018). Byly zřízeny FB stránky projektu k jeho popularizaci (<https://www.facebook.com/UgandaResearch2017/?ref=bookmarks>). Navázali jsme spolupráci s akademickými činovníky na Makerere University, díky které bude možné vysílat další stážisty a výzkumníky do této oblasti.

V současnosti autorská dvojice pracuje na studii, kterou plánuje odevzdat do mezinárodního časopisu (pravděpodobně African Affairs). Na základě výzkumu autorská dvojice pracuje na návrhu grantového projektu (GAČR) a odevzdala žádost o podporu navazujícího výzkumu z prostředků nadace Templeton (projekt nebyl přijat k financování).

Reference:

HUNTER, James Davison, 1991. Culture wars : the struggle to define America. B.m.: BasicBooks.

HUNTER, James Davison a Alan WOLFE, 2006. Is There a Culture War? Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

CHENEY, Kristen, 2012. Locating Neocolonialism, “Tradition,” and Human Rights in Uganda’s “Gay Death Penalty”. African Studies Review [online]. 55(2), 77–95. ISSN 0002-0206. Dostupné z: doi:10.1353/arw.2012.0031

KAOMA, Kapya, 2009. Globalizing the Culture Wars [online]. Somerville, MA: Political Research Associates. ISBN 9780915987221. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=buh&AN=2585740&site=ehost-live>

VORHÖLTER, Julia, 2017. Homosexuality, pornography, and other ‘modern threats’ – The deployment of sexuality in recent laws and public discourses in Uganda. Critique of Anthropology [online]. 37(1), 93–111. ISSN 0308-275X. Dostupné z: doi:10.1177/0308275X16682601

Stav výstupu:

přijatý redakcí k otištění (Anthropological Theory)

PALEČEK, Martin. „The Evolution of ‘Culture’: Juggling a Concept.“ *Anthropological Theory*. 2018, Advance online publication. s. 1- 24, doi: 10.1177/1463499618814598

Výsledky publikační činnosti v OBD/RIV (uved'te ID číslo záznamu v OBD): ID:43874482

rozpracováno:

- studie „Pentecostals and NGO’s activities in Uganda: their influence on politics, and active role of Uganda people within the culture proxy wars”
- Studie „Charismatické církve v Ugandě – jejich aktivita a vliv na politickou scénu“ (autor T. Tázlar): vrácena k přepracování (čas. *Mezinárodní vztahy*)

Další:

dokončeno:

- odevzdána a obhájena diplomová práce (Mgr. Tázlar)
- navázání spolupráce s akademickými činovníky Makerere University
- prezentace výsledků odborné i širší veřejnosti (Forum 2000; přednáška v kavárně Kraft; přednáška v Rotary klubu HK, přednáška v SVK Hradec Králové, zřízeny FB stránky projektu k jeho popularizaci)

Celkem přidělené prostředky:

FINANČNÍ PROSTŘEDKY	PŘIDĚLENÉ	ČERPANÉ
Osobní náklady	13 016,00	5 000,00
Materiální náklady	15 736,00	0,00
Služby	11 361,00	24 070,00
Cestovné	255 244,00	350 486,00
CELKEM	295 357,00 Kč	379 556,00 Kč

Zdůvodnění všech změn v průběhu a účelu čerpání finančních prostředků:

Během průběhu projektu nebyly čerpány materiální náklady, které mohly být potom využity v terénním výzkumu v Ugandě. Během tohoto výzkumu (červenec-srpen 2017) došlo k čerpání prostředků, které se ve výsledku ukázaly být vyššími, než bylo původně plánováno/odhadováno. V souvislosti s touto skutečností byla projektu navýšena dotace o

84 199,00 Kč na dokrytí rozdílu cestovních výdajů, která zahrnovala též stipendium Bc. T. Tázlara ve výši 5 000,00 Kč.

Jednotlivé vynaložené náklady sloužily výhradně k dosažení plánovaných cílů projektu.

Vzhledem k výslednému rozdílu mezi plánovanými a skutečnými náklady v rámci projektu, který činil 84 199,00 Kč, si proto dovolujeme požádat o přehodnocení alokovaných finančních prostředků.

Osobní náklady: Stipendium určené Bc. T. Tázlarovi.

Materiální náklady: Nebyly čerpány. Prostředky využity v rámci jiných položek.

Služby: Očkování a jazykový překlad studie.

Cestovné: Cesta na konferenci Philosophy of Social Sciences ve Vancouveru (Can); Cesta – terénní výzkum v Ugandě.

Vyúčtování dotace – popis hospodaření s prostředky (přiložte výsledovku EIS Magion):

Během terénního výzkumu v Ugandě (červenec-srpen 2017) došlo k čerpání prostředků, které se ve výsledku ukázaly být vyššími, než bylo původně plánováno/odhadováno. V souvislosti s touto skutečností byla projektu navýšena dotace o 84 199,00 Kč na pokrytí rozdílu cestovních výdajů, která zahrnovala též stipendium Bc. T. Tázlara ve výši 5 000,00 Kč.

Jednotlivé vynaložené náklady sloužily výhradně k dosažení plánovaných cílů projektu.

V Hradci Králové 9. ledna 2019

Dr. Martin Paleček

Výsledovka po účtech s pohyby
Pohyby za období 2017 / 01 - 12

Účet	Název účtu	Má dáti	Dal	Zůstatek k 2017 / 12
Pracoviště:	*****	Všechny vybrané analytiky		
Činnost:	****	Všechny vybrané analytiky		
Fullcost:	*****	Všechny vybrané analytiky		
Zakázka:	2114	SV - Uganda: Sen o Zemi kněze Jana		
Podzakázka:	***	Všechny podzakázky		
512 001	Cestovné zahraniční zaměstnanci DU			
	Počáteční stav	0,00		
	CES/0302/00033/17 26.05.2017	27 107,41	0,00	Paleček,CA,Vancouver,16.05.17-23.05.17
	CES/0302/00033/17 26.05.2017	3 319,59	0,00	Paleček,CA,Vancouver,16.05.17-23.05.17
	CES/0302/00046/17 09.10.2017	22 458,27	0,00	Paleček,UG,Kampala,11.07.17-16.08.17
	CES/0302/00046/17 09.10.2017	144 517,73	0,00	Paleček,UG,Kampala,11.07.17-16.08.17
	ZAV/0311/00091/17 27.03.2017	18 607,00	0,00	letenka - Paleček
	ZAV/0311/00197/17 31.05.2017	18 233,00	0,00	letenka pro doktora Palečka;SV;Uganda;11.7.-15.8.2
512 001	Cestovné zahraniční zaměstnanci DU	234 243,00	0,00	234 243,00
512	Cestovné	234 243,00	0,00	234 243,00
518 099	Ostatní služby			
	Počáteční stav	0,00		
	ZAV/0311/00363/17 02.08.2017	12 500,00	0,00	jazykový překlad studie
	ZAV/0311/00475/17 13.09.2017	11 570,00	0,00	očkování
518 099	Ostatní služby	24 070,00	0,00	24 070,00
518	Ostatní služby	24 070,00	0,00	24 070,00
549 006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU			
	Počáteční stav	0,00		
	BAN/0802/29023/17 18.12.2017	5 000,00	0,00	1 Tázlar Tomáš
	ZAV/0346/00035/17 02.06.2017	20 000,00	0,00	studijní pobyt - Tázlar
	ZAV/0346/00040/17 03.07.2017	93 151,00	0,00	studijní pobyt - Tázlar

549	006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU	118 151,00	0,00		118 151,00
549	093	Pojištění cestovní				
		Počáteční stav	0,00			
		ZAV/0316/00030/17 15.06.2017	680,00	0,00	Paleček Martin	
		ZAV/0316/00034/17 19.07.2017	2 412,00	0,00	Paleček Martin	
549	093	Pojištění cestovní	3 092,00	0,00		3 092,00
549		Jiné ostatní náklady	121 243,00	0,00		121 243,00
		Náklady celkem	379 556,00	0,00		379 556,00
645	001	Kurové zisky DU				
		Počáteční stav		0,00		
		CES/0302/00046/17 09.10.2017	0,00	40,00	ZálohaUSD/SV/Paleček/Uganda	
645	001	Kurové zisky DU	0,00	40,00		40,00
645		Kurové zisky	0,00	40,00		40,00
649	004	Haléřové vyrovnání DU				
		Počáteční stav		0,00		
		POK/0301/00013/17 08.06.2017	0,00	0,45	Paleček,CA,Vancouver,16.05.17-23.05.17	
649	004	Haléřové vyrovnání DU	0,00	0,45		0,45
649		Jiné ostatní výnosy	0,00	0,45		0,45
691	006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum				
		Počáteční stav		0,00		
		MAN/0910/00004/17 09.02.2017	0,00	379 515,00	Specifický výzkum na VŠ FF	
691	006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum	0,00	379 515,00		379 515,00
691		Přijaté přís. mezi zúct.mezi org.slož.	0,00	379 515,00		379 515,00
		Výnosy celkem	0,00	379 555,45		379 555,45
		Hospodářský výsledek k 2017 / 12:				-0,55

Náklady za vybrané:	379 556,00		379 556,00
Výnosy za vybrané:		379 555,45	379 555,45
Hospodářský výsledek za vybrané k 2017 / 12:			-0,55
Výběrová kritéria (omezení sestavy se řídí právy uživatele reznizu1 (uvedena v závorce))			
Pracoviště:	03* (03** 05**)		
Činnost:	(** **)		
Fullcost:			
Zakázka:	2114 (* *)		
Podzakázka:			